

**STRATEGI OG RETNINGSLINER FOR
NÆRINGS- OG MILJØTILTAK I SKOGBRUKET (NMSK),
- FRAMLEGG -**

**VAKSDAL KOMMUNE,
2022 - 2026**

Vedteken av formannskapet, 15. mars 2022

1.0 INNLEIING

Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) er ei statleg tilskotsordning som skal stimulere til verdiskaping ut frå regionale og lokale prioriteringar, samstundes som miljøverdiar knytt til biologisk mangfald, friluftsliv, landskap og kulturminne blir tekne vare på og utvikla. Tilskot kan gjevast til skogeigarar etter søknad.

Tilskotsordninga er styrt gjennom «Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket». Ordninga dekkjer ulike typar tilskot, der kommunen fattar vedtak om tildeling.

I følgje § 3 i forskrifta er det krav om at kommunen utarbeider lokale, overordna retningslinjer for prioritering av søknadar om NMSK-tilskot. Retningslinene skal utarbeidast i samarbeid med Statsforvaltaren og lokale faglag i landbruket (Vaksdal og Modalen skogeigarlag og Eksingedalen-Vaksdal bondelag). Alle desse har vore involvert i prosessen.

Statsforvaltaren informerer om rettleiande satsar, som grunnlag for små skilnadar mellom kommunar. Kvar kommune bestemmer sjølv tilskotssatsane for tiltaka, og løyver tilskot.

Vaksdal kommune har hatt NMSK-strategi for prioritering og bruk av midlar for perioden 2018 – 2021. Den nye strategien skal gjelde for perioden 2022 – 2026.

Strategien tek utgangspunkt i dagens situasjon, framtidige utfordringar og kommunen sine mål for skogbruket.

Intensjonen med strategien er å medverke til at skogbruket får langsiktige og stabile rammer å drive etter, der NMSK-midlane skal stimulerer til lokal aktivitet og utvikling i tråd med prioriterte mål.

NMSK-strategien er vedteken av formannskapet på møtet den 15.03.22, og skal vere styrande for kommunen sin forvaltning og bruk av tilgjengelege midlar.

Tømmer til levering, Myster. Foto: T.H. Øye

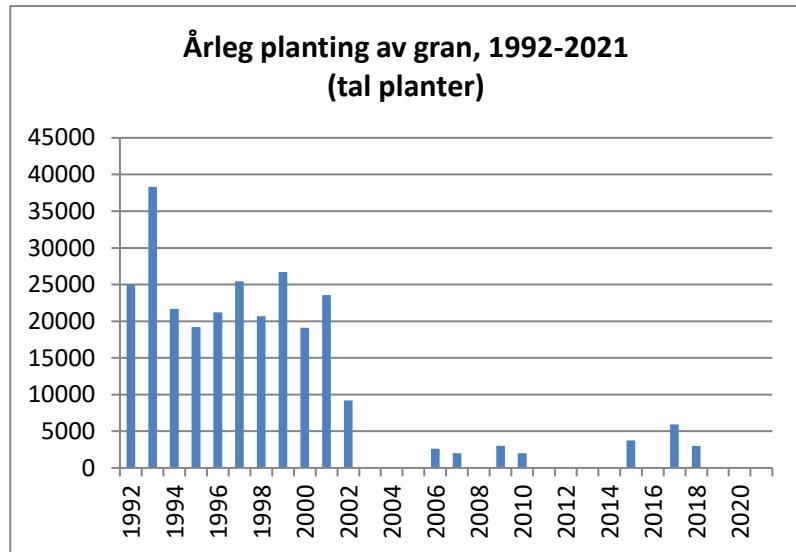
2.0 RESSURSGRUNNLAG OG SKOGSDRIFT

Vaksdal kommune har eit produktivt skogareal på om lag 115 000 daa. Av dette reknar ein med at om lag 65 000 daa er økonomisk drivverdig areal, der om lag 17 000 daa er aktuelt for eit intensivt skogbruk i tradisjonell forstand.

På 1950-talet vart det sett i gong skogreisingsaktivitet i Vaksdal, og i løpet av dei neste tiåra, engasjerte kommunen seg å byggje opp ressursgrunnlaget for ei framtidig skognæring.

Planteaktivitet

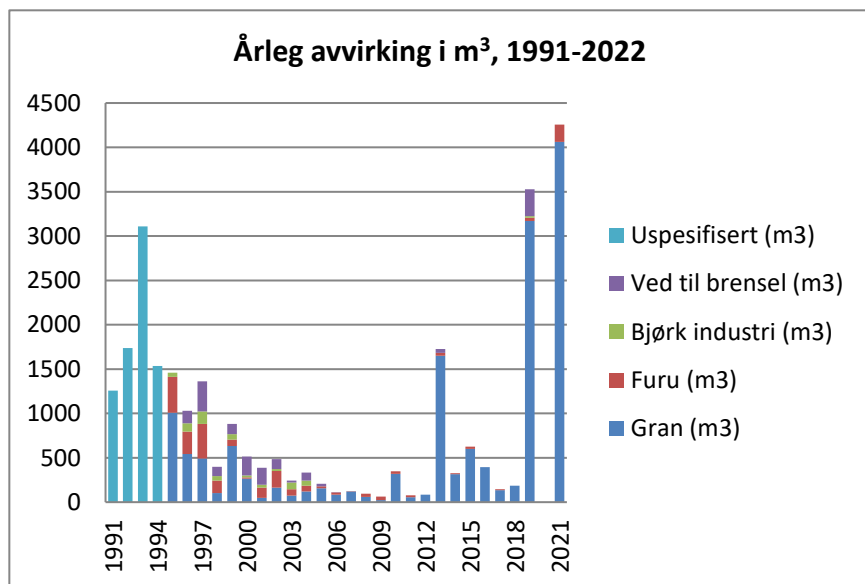
Det er om lag 10 000 daa planteskog i kommunen, for det meste gran, men også litt furu. I tillegg finn ein areal som kan eigne seg for nyplanting. Registrert planteaktivitet i ØKS dei siste 20 åra, viser høg aktivitet frå 1992 til 2002. Plantinga har etter dette gått kraftig ned, og skjer no berre - og knapt nok - i samband med forynging etter hogst (ikkje ny-plantingar). Det vert vist relativt liten interesse for planting/forynging etter hogst, og skog-eigarane har ofte andre planar for arealet. Her er det viktig at kommunen rettleiar om regelverket og målet med å plante.

Årleg hogst

Skogreisinga fram mot 1990 har ført til at det i dag - og framover - vil vere relativt mykje hogstmogen skog i kommunen. Hogsten har, naturleg nok, variert mellom åra, men jamt over vore låg. Grunnlaget er truleg større enn uttaket, men i 2019 og 2021 var avvirkinga rekordhøg, med levering av kring 3300 m³ og 4200 m³ med tømmer (hovudsakleg gran).

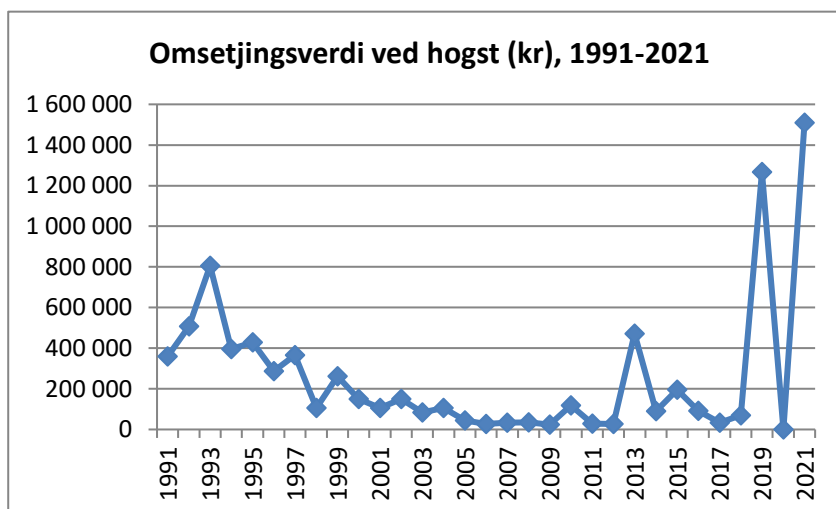
Dette kan indikere større interesse for hogst, sjølv om aktiviteten vil vere styrt av fleire forhold, mellom anna prisen på tømmer. Likevel er truleg mangelfull infrastruktur den største flaskehalsen mange stader, både på offentleg vegnett og skogsbilvegar, med redusert tilkomst og svekka grunnlag for lønsam drift. I tillegg kjem stadvis, vanskelege driftsforhold.

Døme på område med vesentlege skogressursar er Bogalia, enkelte stader i Bergsdalen, i Øyane, frå Gammersvik til Toskedalen, på Eidslandet og i Eksingedalen (Flatekval med fleire).

Omsetjingsverdi for levert tømmer

Avvirking og omsetjingsverdi heng saman gjennom prisar i marknaden. Grunna låg avvirking har den samla verdien av tømmerhogst i kommune, vore liten i mange år. Likevel viser leveringa i 2019 og 2021 at det er vesentlege verdiar knytt til volumhogst.

Skogkultur

På 1970, 1980 og 1990-talet var merksemda kring skogkultur vesentleg større enn i dag, mellom anna som følgje av tettare oppfølging frå kommunen. Det vil vere viktig å arbeide for høgare engasjement framover, sidan mykje av grunnlaget for kvalitetsvirke og lønsam drift er knytt til skogkultur.

Skogsveggar

Det er opp gjennom åra bygd fleire skogsveggar av ulike karakter og storleik i kommunen, med og utan statstilskot, og det er registrert kring 25 vegprosjekt i ØKS. Byggjeaktiviteten var høgare før, samanlikna med dei siste åra, men i 2021 vart det løyvd midar til å byggje Lialeitevegen i Bergsdalen som skogsbilveg. Framlegget til kommunal «Hovudplan for veg», skisserer aktuelle vegprosjekt ut frå ressursgrunnlag og hogstvolum.

3.0 MILJØVERDIAR OG BRUKARINTERESSER I SKOG

I tillegg til å vere grunnlag for skogbruk, utgjer skogen landskaps- og kulturelement, leveområde for planter og dyr og ferdsleområde for menneske, med påfølgjande interesser for bruk og vern. Slike forhold kan vere knytt til jakt og fiske, friluftsliv, klassisk naturvern og ivaretaking av artar og livsmiljø. Det er difor naturleg at desse verdiane får merksemd i NMSK-strategien og framtidig informasjonsarbeid.

Tiurleik. Foto: S. Klyve

Skogen og skogbruket er aktualisert som ressurs og verkemiddel i klimapolitikken («det grønne skiftet»). Klimaperspektivet må difor få merksemd i ressursforvaltninga framover.

4.0 SAKSHANDSAMING

Lovverk

- «Lov om skogbruk (skogbrukslova)».
- «Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket».
- «Forskrift om berekraftig skogbruk».

Rammer/grunnlag

- Regionalt skog- og klimaprogram 2019-2022 i regi av Statsforvaltaren.
- Kommunepleanen for Vaksdal kommune, med arealdel, 2019-2031.
- Forslag til Hovudplan for skogsveggar i Vaksdal kommune (ikkje vedteken).
- Vernskoggrenser i Vaksdal kommune, vedtak i Landbruksnemnda 03.03.93.

Kunnskapsgrunnlag

Det ligg føre vesentleg kunnskap/kompetanse for verkemiddelbruk og skogbruksdrift. T.d:

- Kystskogbruket, <https://kystskogbruket.no/>
- SFJ skogselskap, <https://skogselskapet.no/fylkesskogselskapene/sogn-og-fjordane/>
- Aktiv Skogbruk/Skogkurs, <https://www.skogkurs.no/>

Søknadar og tildelingar

Søknadar om NMSK-tilskot skal fremjast på elektronisk søknadsskjema for ordninga, via Skogfondssystemet eller Altinn. Sakshandsaming skal skje i tråd med offentleg regelverk og NMSK-strategien. Tildeling vil bli styrt av tilgjengeleg, økonomisk rammer. Kommunen vil søkje ei god fordeling mellom bruk av skogfondsmidlar og NMSK-midlar til ulike tiltak.

5.0 MÅLSETJINGAR

Hovudmål:

NMSK-strategien skal i saman med annan verkemiddelbruk i regi av kommunen, leggje til rette for auka skogbruksaktivitet og ei forsvarleg ressursforvaltning, målt ut frå kjende produksjons- og miljøparameter.

Delmål:

- Potensialet for hogst på gode lokalitetar skal nyttast best mogleg.
- Forynging etter hogst skal gjennomførast for å sikre tilvekst og ressursoppbygging.
- Aktiv ungskogpleie skal leggje grunnlag for tømmer av høg kvalitet, til god pris.
- God infrastruktur skal sikre rasjonell hogst og transport av tømmer.
- Verdfulle natur- og kulturminne skal takast omsyn til/sikrast ved skogbruksdrifta.
- Klimaperspektivet skal liggje til grunn ved skogbruksaktivitet.

6.0 TILTAKSDEL: PRIORITERING AV NMSK-TILSKOT

Vektlegging og prioritering ved bruk av NMSK-midlane, går fram av det følgjande:

Miljø- og klimatiltak i skog

STRATEGIAR:

- Opplyse om/tilretteleggje for;
 - *medvit kring miljø- og klimatiltak i skog.*
 - *bruk av skogbruksplanar med MIS-kartlegging.*
 - *hogst til rett tid (CO₂-binding).*
 - *fleirbruksomsyn, «friviljug vern».*

PRIORITERTE TILTAK:

- Skjøtsels- og kartleggingstiltak som tek vare på og utviklar natur- og miljøverdiar.
 - *Kant-/randsoner, bruk av lauvtreinnslag.*
- Tiltak i område med høg naturverdi.

TILSKOTSSATS:

- Miljøtiltak i skog: inntil 100 % tilskot, avhengig av kostnad og tilgjengelege midlar. (gjeld miljøverdiar knytt til biologisk mangfald, landskap og kulturminne).

Kommunen handsamar søknadar og løyver tilskot etter § 6 NMSK-forskrifta.

Skogkultur – *høg prioritet*

STRATEGIAR:

- Årleg informasjon til skogeigarar om skogkultur, NMSK-ordninga og bruk av skogfond.
- Oppsøkjande verksemd hos skogeigarar om ungsogpleie.
- Følgje opp lovfesta forynging etter hogst.
- Stimulere til planting straks etter hogst, evt. med «tettare planting».
- Oppmode til skogkulturtiltak i ungsogfasen (hogstklasse 2).
- Gjennomføre og tilretteleggje for kurs/temadagar/informasjonskveldar o.l.

PRIORITERTE TILTAK OG TILSKOTSSATSAR:

- Nyplanting etter hogst: 30 % tilskot (*kode 120*).
- Ny planting; skogreisingsmark, treslagsskifte til gran: 70 % tilskot (*kode 120*).
- Suppleringsplanting i gran- og furufelt: 65 % tilskot (*kode 120*).
- Lauvrydding i plantefelt: 65 % tilskot (*kode 133*).
- Avstandsregulering: 65 % tilskot (*kode 133*).
- «Markberedning»: 50 % i tilskot (*kode 101*).

Kommunen handsamar søknadar og løyver tilskot etter § 4 i NMSK-forskrifta.

STATLEGE TILSKOTSSATSAR - KLIMATILTAK

Staten har innført egne tilskotssatsar for prioriterte klimatiltak, som kjem i tillegg til NMSK-strategien. Satsane vert fastsette frå år til år, og kan soleis variere mellom åra:

- Gjødsling av skog: 50 % i 2022 (søknadsfrist 15 september) – lite aktuelt.
- Tettare planting ved nyplanting: 60 % i 2022 (søknadsfrist 1. august og 7. november)
- Suppleringsplanting: 30 % i 2022 (søknadsfrist 1. august og 7. november).

Skogsvegbygging – *høg prioritet*

STRATEGIAR:

- Oppsøkje og informere skogeigarar i aktuelle område om høvet for felles vegprosjekt, med moglege finansieringsordningar og bruk av skogfond (før hogst). Forslag til «Hovudplan for veg» skal liggje til grunn for informasjonsarbeidet.
- Leggje til rette for rasjonell og kostnadseffektiv transport av tømmer.
- «Rett type veg på rett plass».
- Vegar med høgt produksjons-/hogspotensial skal prioriterast.
- Stimulere til å auke skogeigarane sin verdi av tømmer ved å setje fokus på utbetring av flaskehalsar på offentleg og privat vegnett.
- Oppmode til bruk av plankompetanse ved prosjektering.
- Stimulere til kurs og kompetanseutvikling hos skogeigarar/entreprenørar.

PRIOTERING AV TILTAK:

- Nyanlegg – vegklasse 3 og 4. Vurdere traktorvegar der hogspotensialet er lite.
- Ombygging/punktutbetringar:- *kurvatur, kulvertar, velteplassar/snuplassar o.l.*

Kommunen melder inn årlege finansieringsbehov i ØKS, handsamar og prioriterer søknadar og tildeler tilskot innanfor tilgjengelege rammer.

Skogsdrift med taubane, hest o.a.

Føremålet med tilskot til skogsdrift med taubane, er å auka skogbruket si verdiskaping i bratt/vanskeleg terreng. Ein del av skogressursane i kommunen ligg i slikt terreng. Taubanedrift har vore lite nytta. Det vil nok vere område med trong for slik drift, men volumet/hogspotensialet kan vere for lite til å forsvare slike drifter, mellom anna ut frå tilgjengelege tilskotsrammer, og ved prioritering mellom kommunar. Likevel er det viktig å melde frå om aktuelle stader og behov, og å fremje søknad.

STRATEGIAR:

- Lokalisere aktuelle område, og medverke til planlegging.
- Informere om - og tilgjengeleggjere ny kunnskap/nye erfaringar knytt til både bruk av taubane og hest.

TYPE TILTAK:

- Uttak av tømmer med taubane i bratt/vanskeleg terreng.
- Uttak av tømmer med hest.